

DOMÈNEC L'AMBERT

LA CRISI DEL TÈXTEL COM A REREFONS

El foc de la reconversió

Només en una setmana, vuit empreses tèxtils han estat devorades per les flames, fet que ha revifat la polèmica en un sector marcat per una crisi que dura ja quinze anys. Mentre sindicats i patronal es creuen acusacions, la possible existència d'una mà negra preocupa les autoritats.

Ramon Aymerich

Sis dies després de l'incendi que destruí el magatzem Utset, SA, al Polígon Industrial Nord de Terrassa, les runes encara fumegen. «El cotó no s'acaba mai de consumir» explica, mà-nega en mà, un dels bombers que fan guàrdia a la fàbrica. Al carrer, la cara enganxada a la reixa, un dels tres empleats del magatzem conserva encara la rutina diària i no ha deixat mai d'acudir, silencios, a contemplar la vella carcassa metàl·lica. És un dels 1.500 treballadors afectats pels recents incendis que assetgen el tèxtil català. Massa llenya per al foc d'una crisi que no ha acabat mai de tancar-se.

Utset, SA, va ser el primer esglaó de la cadena. Una *innocentada* perpetrada la nit del 28 de desembre que es va estendre a les empreses veïnes —Doblanor, F. Navío i Construcciones Baldó. L'endemà, quan tot just els bombers vallesans no havien encara recuperat l'alè, les sirenes del cos tornaren a sonar. Ara era Sabadell, i el que cremava era el magatzem de Dertex, SA. El pròxim incendi trigaria dos dies, però va fer pujar la mosca al nas a les autoritats: a la població de Monistrol de Montserrat, la fàbrica Esponas, SA, corria la mateixa sort que les anteriors i el poble es posava de dol per una empresa que donava de menjar —directament o indirectament— a la meitat de la població.

La decisió de Tèrmens

La cadena no es va aturar. A pocs quilòmetres de Monistrol, Llobregat avall, el magatzem de Nerva, SA s'incendiava. Era el 2 de gener i l'alcalde de la ciutat, Enric Tèrmens, no s'ho pensà dues vegades. Reuní els mitjans de comunicació i declarà que l'incendi no havia estat fortuït. Tèrmens basava les seves declaracions en les diferents inspeccions municipals. Però sobretot en el fet que, una nit abans del sinistre, algú havia manipulat l'alarma del magatzem, i havia alertat, per tant, la policia municipal.

La decisió de Tèrmens, si no determinant, haurà comptat prou a l'hora de salvar els llocs de treball —200—

que ocupava el conjunt Nerva-Nerpel. La prova ha estat que, dos dies després de les seves declaracions, i acabada una llarga reunió amb els responsables de l'empresa, Tèrmens es presentava somrient davant els periodistes. «Puc assegurar que la fàbrica tornarà a funcionar d'ací a quinze dies i que no es perdrà cap lloc de treball». L'acompanyaven Pedro Lucas i Ramon Sellarès, director general i gerent de Nerva, SA, respectivament. Mai en cap altre sinistre, autoritats, treballadors i em-

tit que es fessin auditories de les empreses sinistrades i que es creés una comissió tripartida —sindicats, patronal i administració— per fer un seguiment de les suspensions de pagament al tèxtil, ha molestat els dirigents empresarials. Sobretot a Joan Plans, secretari del Consell Intertèxtil Espanyol, patronal del sector adherida a Foment: «El que no es pot fer és alarmar la població. I el primer que cal deixar clar és la presumpció d'innocència dels empresaris, perquè ells són els primers

gener, aquesta revista comprovava la presència de membres de la policia judicial recollint proves entre les cendres del magatzem Utset, SA. La possibilitat que el mòbil de l'incendi fos econòmic va anar guanyant pes i obligà el fiscal en cap de l'Audiència de Barcelona, Jimenez Villarejo, a designar un fiscal especial, José Maria Mena, per tal de tirar endavant les investigacions.

De fet, antecedents per a sospitar d'aquesta misteriosa cadena d'incendis, no en falten. Segons fonts sindi-

DOMÈNEC UMBERT

Tots els indicis fan pensar que els incendis són provocats.

presaris han coincidit a assenyalar el caràcter intencionat de l'incendi. «Jo no puc posar-me a valorar qui pot haver estat l'autor dels fets —explicava a aquest setmanari Pedro Lucas—. Tant poden haver estat gamberros com es pot tractar d'una maniobra desestabilitzadora que no comprenc. Però l'important és que l'incendi no tindrà cap cost social».

«No ens creiem que siguin fortuïts»

L'incendi de Mataró —el següent de la macabra llista— va agafar per sorpresa Ramon Puiggros, secretari de la Federació Tèxtil-Pell de CCOO. Tenia una cita concertada amb representants del Departament de Treball de la Generalitat i havia confeccionat una nota el 3 de gener on es demanava que la Generalitat realitzés auditories de les empreses sinistrades. «Té, mira la nota. Però vigila, ara hi has d'afegir el de Mataró». Puiggros porta des de l'adolescència treballant en el tèxtil, primer de peó, després especialitzat en diferents branques de la producció. «No, que jo recordi, no conec cap antecedent històric. Potser durant els aiguats del 1962 algunes empreses s'aprofitaren de la situació, però res de semblant al que passa ara».

La sol·licitud dels sindicats en el sen-

perjudicats per un sinistre d'aquestes característiques».

Però Puiggros contesta que «estem en un sector en crisi, amb pèrdua constant de llocs de treball, i no volem alarmar ningú. Senzillament, no podem aportar proves per dir que els incendis són intencionats, però tampoc no ens creiem que siguin fortuïts. En qualsevol cas, nosaltres alertarem l'opinió pública perquè si és veritat que hi ha una mà negra, volem que deixi d'actuar».

50 empreses cremades

L'incendi del magatzem Bartomeu Gomila, a Badalona, ja havia despertat sospites. La mateixa policia municipal havia confirmat a aquesta revista «l'estranyesa d'un incendi en un local que no tenia ni aparell elèctric ni maquinària que pogués estar a l'origen del sinistre». El dia següent serien els veïns els que alertarien la policia sobre la presència d'uns individus sospitosos que rondaven l'empresa Montalfita, SA —de Badalona—, propietat del conegut empresari Agustí Montal. La trucada dels veïns va salvar la fàbrica de l'incendi i els bombers no van tenir gaires problemes.

La delegació del govern, que els primers dies va minimitzar els fets, canvià ràpidament d'opinió. El dia 4 de

cals, fa uns dos anys, moltes empreses del plàstic van ser víctimes del foc a la comarca del Vallès i el que va desaparèixer sota les flames van ser excedents de plàstic. Ara, damunt la taula del secretari de la Federació Tèxtil de CCOO s'acumulen les dades i encara que la comissió de seguiment que pensen crear no ha començat a treballar, Puiggros avança que durant l'any 1988 han estat unes 50 empreses tèxtils afectades per incendis a Catalunya. A Sabadell, on l'onada d'incendis es va relacionar amb la pressió urbanística —l'empresari tancava portes, cobrava i venia el sòl a les immobiliàries— l'ajuntament elaborà un informe on quedaven clares les mínimes mesures de seguretat en les empreses del sector i el deteriorament que patien. L'informe acabava demanant la modificació de l'actual legislació perquè aquesta considera l'incendi «causa de força major» i permet que l'empresa es declari en suspensió de pagaments. De vegades són les mateixes asseguradores les que detecten la presència de trames negres, com és el cas de la *màfia del foc*, una banda que actuà el 1982 al País Valencià i que visitava els empresaris amb problemes. El pacte era clar: ells cremaven la fàbrica i l'empresari els entregava un percentatge del cobrament de l'assegurança.

La crisi que no acaba

El 1975, l'empresa Fontanals, SA, de Terrassa tancava portes després d'una duríssima vaga que va durar mesos. I encara que la data oficial del començament de la crisi és el 1973, el cas de Fontanals, SA és significatiu perquè assenyalava el moment en què fins i tot els mateixos sindicats majoritaris accepten la necessitat de la reestructuració del sector.

Tretze anys després, la crisi continua i una de les raons és que mai s'ha elaborat —des de l'administració de l'estat— un pla de viabilitat de tot el sector en conjunt. La fórmula de reconversió del sector, empresa per empresa i sempre en funció de la capacitat inversora de cadascuna, ha obligat sempre a tancar les més febles en un degoteig important d'expedients i suspensions de pagaments. Potser per això, del tèxtil se'n diu «el parent pobre» de les reconversions del PSOE perquè, malgrat la seva importància —prop de 168.000 treballadors ocupats el 1988—, el govern no ha mostrat mai cap voluntat per afrontar-ne la reconversió i l'ha deixada en mans de les lleis del mercat.

Mercat que, per altra banda, no ha estat gens favorable, més quan el sector ha estat sovint utilitzat en les diferents negociacions econòmiques del govern espanyol amb interlocutors estrangers com a cap de turc i torna dels acords. Les decisions no han estat mai del gust de sindicats ni d'empresaris i cadascun dels acords signats —entrada dins la CEE, acord multifibres, aixecament dels contingents d'exportació portuguesos— ha suscitat polèmica.

La signatura de l'acord multifibres —que implica una resituació dels espais de mercat europeus— ha comportat un agreujament del problema que s'ha començat a notar des del segon semestre del 1987, especialment en subsectors com la llana i el cotó, on les carteres de comandes s'han anat buidant i els estocs sovintegen més del normal. Així, en aquests moments, el tèxtil es troba assetjat en les gammes altes —per competència dels països europeus— i per les gammes més baixes i de menys qualitat, d'on surten guanyadors els països del sud-est asiàtic.

D'altra banda, tot i que algunes de les característiques del sector —atomització en empreses familiars, endeutament amb entitats financeres, baixa productivitat— han anat millorant en els darrers anys, la inestabilitat del sector manté en un constant pols de força sindicats i patronals. Els primers perquè observen la lenta però segura pèrdua de pes del sector i per tant de llocs de treball estables i els segons perquè continuen demanant —per a resoldre la crisi— un mecanisme de regulació de treball molt més flexible. Reconversió, sí, però a sotragades. Així, mentre que el mercat viu l'arribada de determinades empreses estrangeres —Porte Blanche, Kondobo, Andlinger— o algunes del país van a la recerca del mercat europeu —Hermenegildo Zegna, Benetton— també és cert que el 1988 ha estat determinant en el tancament de firmes històriques com Belmar o Filatures Fibrafort. □

Avivar la crisi

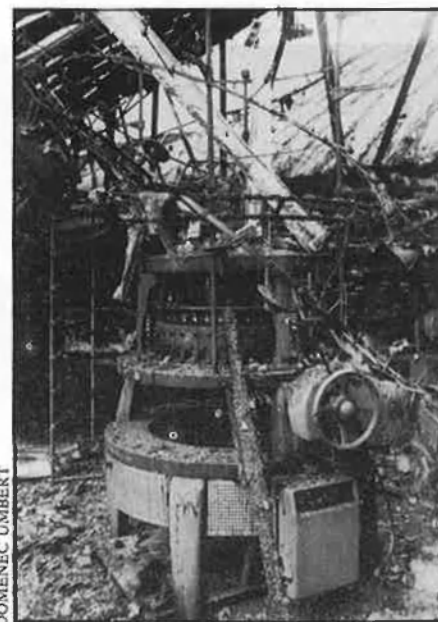
La cadena d'incendis ha tingut, però, una altra virtut, la d'avivar el foc de la polèmica sobre la crisi que arrossega de fa quinze anys el sector tèxtil. Segons fonts sindicals, només el 1988 han estat 177 les empreses amb expedients i uns 15.000 els treballadors afectats. «Mira —explica Ramon Puiggròs— des de primers dels setanta cap ací, i només parlant del sector tèxtil, s'han perdut a l'estat espanyol 600.000 llocs de treball d'un milió per al total europeu. Estat espanyol vol dir Catalunya i País Valencià, i això vol dir que són aquestes dues zones les que han pa-

gat la crisi d'Europa. Faci comptes: el 60%».

El protagonisme recobrat per CCOO des de la darrera vaga de la primavera, i el ressò obtingut pels incendis, han molestat la patronal del sector. Sobre tot en uns moments en què la integració dins la CEE, l'acord multifibres i l'obertura de les importacions de Portugal han situat alguns subsectors en una situació crítica. Si el 1983 la balança comercial era favorable al tèxtil de l'estat —en uns 66.000 milions—, l'any 1987 s'ha produït un dèficit de 18.500 milions. Una conjuntura delicada que ha obligat el conseller d'Indústria i Energia de la Generalitat, Ma-

Ramon Puiggròs.

La crisi no s'arregla amb foc.

cià Alavedra, a convocar les diferents parts afectades per discutir el tema de la crisi.

Amb tot, i malgrat les investigacions en marxa, es fa difícil saber quins seran els resultats de les recerques, sobretot quan els mateixos tècnics en la matèria apunten que es fa difícil esbrinar les causes d'un incendi d'aquestes característiques. Com explica un empresari sabadellenc jubilat: «de gent que crema la seva empresa i cobra sempre n'hi ha hagut. Però aquesta vegada han estat massa barroers, tot és massa fàcil. O sigui que vagi vostè a saber què s'hi amaga, al darrere de tot». El dubte continua. □